ל) נעים ספי לש ש פיינות בי, ב) [גיטין סה: ב"ב יט.], ג) גי רש"ל, ד) [ל"ל אבא עי רש"א בסוגיא דלעיל לד. ד"ה גמרא

בש א מיי' פ"ז מהלכות שבת הלכה ח ופ"ז מהלכות שגגות הלכה ג:

מיתקן בכך אלא מתקלקל:

שיש על התמרים קליפה העליונה

וכשהוא מכה בתמרים מפרק את

הקליפה מן התמרים והוי כמו דש

שמפרק את התבואה מן השבולת:

מפרו

ק. פירש"י דהוה חולדה דדש וקשה לר"ת דגשילהי המלניע

תולדה דדש הא אמר לקמן 0 גבי הפוצע חלוון דלרבנן אין דישה

אלא בגידולי קרקע ואין לומר דדוקא חלוון שהוא דג פטרי רבנן

דלא הוי גידולי קרקע אבל בחולב מחייבי דבהמה חשיבא גידולי

קרקע כדמוכח בריש בכל מערבין (עירובין דף מ:) דהא [ע"כ טעמא

דרבנן משום] דילפינן להו מסממנין שבמשכן דאין דישה אלא

בגידולי קרקע" פלגבי דבר הגדל ממש מן הקרקע לא חשיבא בהמה

גידולי קרקע כדאמרינן בהשוכר את הפועלים (ב״מ פט.) מה דיש

מיוחד שהוא גידולי קרקע ופועל אוכל בו אף כל כו' יצא החולב

והמגבן כו׳ ודוחק לומר דברייתא דהמלניע אתיא כר"י דפליג לקמן

אדרבנן' ונראה לר"ת דמפרק חייב משום ממחק דכשחולב ממחק את הדד ומחליקו ואין נראה לר"י דבפרק חבית (לקמן קמד:) אמרינן

(לקמן נה.) אמר דחולב חייב משום מפרק ואי הוה

ל ב מיי׳ פ״ו מהל׳ שבת הלכה ג והלכה ט: לא ג מיי׳ פ״ח מהלכות שבת משום זורע אלאב דאם התרה בו הלכה ב:

הנכה ב: לב ד שם הלכה ד: לג ה מיי פ"ז מהלכות שבת הלכה ב: לד ו מיי פ"ח מהלכות שבת

הלכה א: לה ז מיי פ"ח מהלכות שבת

הה ז מייי פ״ם מהככות שכת הלכה יו: לו ח מייי פ״ו מהלכות שכת הלכה ד סמג לאוין סה: לו ט מייי פ״ח שם הלי ה סמג שם טוש"ע או"ח סימו ש"ם

שם סום יע מויינו סיגון שיינו סעיף ט: לח י מיי פ״ח מהלכות שבת הלי״א סמג שם:

מוסף תוספות א. דקאמר הכא חייב משום

תוס׳ הרא״ש. ב. הא קמ"ל. תוס' הרא"ש. ג. אם בא להתרות בו משום אב. תוס׳ להתרות בו משום אב. מוס' הלח"ש, T. אלא ודאי משמע דאין צריך. מוס' הלח"ש. ה בשביעית. מוס' הלח"ש. 1. דאין דישה במחובר אלא בתלוש. שיטה להר״ן. ועוד דלא דמי לדש כלל שנוטל ורא דמי לדש כלל שנוטל החטים מן הקליפות. ריטנ״6, דאי הכי מאי איריא תמרי, בוצר וגודר ומוסק ואורה לחייב נמי תרתי. מי׳ הכ״ן. [ועי׳ מהכ״ס]. T. דוקא בתמרים הוא דמחייב תרתי. מי׳ הכ״ן. T. דממעט דגים מדכתיב בקרא בקר וצאן מה הפרט מפורש גידולי קרקע כו׳, זה אין לומר, דנהי בו, יוו און לוכוו, יונור דחשיבא בהמה גידולי קרקע מכל מקום. תוס׳ כתונות ס. 0. כיון דגמרי מסממנין בעינן ממש שיהיה גדל מז הקרקע ממש שיהיה גדל מן הקרקע כמו סממנין. מוס' למונות ס, י. [וסבר] דיש דישה שלא בגידולי קרקע. מוס' הלח"ם להלן לה. יא. אבל לתוך הקערה דמי לסוחט זיתים . וענבים דלאוכל קיימי דאסור רעובים דיאוכל קיימי דאסור להוציא מהם משקה הכא נמי דמעיקרא כשהם בדרין חשיב אוכל והשתא חולב לתוך הקערה למשקה. מוס' הלח"ם להלן לה. יב. על גב המק"ם נסק נס. "ב. על גב דלא הוי מפרק ממש מיהו. תוק׳ המליש לסלן זס. "ג. דא"כ אמאי איצטריך למימר משום מפרק כלאחר יד הוא אפיי לא הוי מפרק כלאחר יד כיון דליכא אלא איסורא דרבנן שרי משום צערא, ולא מסתבר למימר [ד]. תוס' ב-גיה, ודא "למימר [ד]. חוס' הרא"ש להלן לה.

רב נסים גאון

, ואפילו לר׳ יהודה דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה, הני מילי מתקן והאי מקלקל הוא. כבר וואי מקלקל ווא. כבו פירשנו בפרק א' עיקר דבריו של ר' יהודה. אבל [האי] מקלקל הוא, והוא ששנינו במשנה בפרק ר' אליעזר אושר. . האורג וקהן וכל המקלקלין פטורין.

רבינו חננאל

למה לי למיתנא מנינא [מ׳] חמר אחת. איזו עד האידוא מי חסר אחת, אטו עד האידנא מי לא ידעינן מנייני. ומשני ר' יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת. (ת"ש) [תנא] הזורע והזומר ותניש) נותאן יוודים והוכור והנוטע והמבריך והמרכיב כולן מלאכה אחת הן. (קס"ד) [קמ"ל] כי העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא חטאת אחת. שמעינן . מינה שאילו השנויים במשנתנו חשובין אבות והשאר הן תולדות. וכל העושה אב ותולדתו אינו חייב אלא אחת,

והעושה כ׳ אבות או כ׳ תולדות דלאו אב אחת, [חייב] שתים.

מברב כרבי ברישא והדר כו'. לא שייך למידק הכי נהא דקתני המכבה ברישא והדר המבעיר דהכא כל סידורא דפת נקט כסדר לבד מחרישה: משום זורע. אין להוכיח מכאן דנריך להתרות אתולדה משום אב דהא" לא קאמר שנריך להתרותו

משום זורע דחייב אבל בריש פרק גב' מנינא למה לי שא"ר יוחנו "שאם עשאו תולין (לקמן קלח.) משמע קלת דלריך כולם בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת: להתרות אתולדה משום אב דקאמר הזורע והחורש: מכדי מכרב כרבי ברישא משמר משום מאי מתרינן ביה (שיהא ליתני חורש והדר ליתני זורע ∘תנא בארץ חייב) רבה אמר משום בורר רבי ישראל קאי דזרעי ברישא והדר כרבי תנא זירא אמר משום מרקד וגם זה יש בהזורע והזומר והנומע והמבריך והמרכיב לדחות דהכי פירושו בשום מאי כולן מלאכה אחת הן מאי קמ"ל יו הא קמ"ל מתרינן ביה שיהא חייב רבה אמר העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת משום בורר אבל אם התרו בו משום מרקד פטור כיון דמתרהו משום דבר אינו חייב אלא אחת א"ר יאחא א"ר חייא בר שחינו דומה לו הוא סבר שהוא אשי א"ר אמי יזומר חייב משום נומע והנומע מלעיג בו ופטור אבל אם התרה בו והמבריך והמרכיב חייב משום זורע משום סתם אל תשמר חייב ונראה שגם זורע אין משום נומע לא אימא אף משום ר"ח רוצה לפרש כן ועוד ראיה זורע אמר יחב כהנא יזומר וצריך לעצים דבריש בבא קמא (דף ב.) קאמר ולר׳ חייב שתים אחת משום קוצר ואחת משום אליעזר דמחייב אתולדה במקום אב נוטע א"ר יוסף האי מאן דקטל אספסתא אמאי קרי ליה אב ואמאי קרי ליה תולדה ולא משני דלהכי הרי ליה אב חייב שתים אחת משום קוצר ואחת משום דלריך להתרות אתולדה ןמשוםן אבדמ: נוטע אמר אביי האי מאן דקניב סילקא חייב זומר וצריך לעצים חייב שתים. והא שתים אחת משום קוצר ואחת משום 🔊 זורע: דאמר בפ' זה בורר (סנהדרין והחורש: תנא החורש והחופר והחורץ דף כו.) תו חזיוה לההוא גברא דהוה כולן מלאכה אחת הן אמר רב ששת יהיתה קא כסחה אמר להן כהן וזמיר אמרו ליה לו גבשושית ונטלה בבית חייב משום בונה יכול לומר לעקל בית הבד אני לריך בשדה חייב משום חורש יאמר רבא היתה אף על גב דהכא אמר חייב משום נוטע התם מיירי בכה"ג שאין האילן לו גומא ומממה בבית חייב משום בונה בשדה © משום חורש "אמר רבי אבא יהחופר לצריך לעצים. נראה דאפילו לר׳ יהודה דמחייב מלאכה גומא בשבת ואינו צריך אלא לעפרה פמור עליה ואפילו לרבי יהודה דאמר סמלאכה שאינה לריכה לגופה בעינן לריך שאינה צריכה לגופה חייב עליה ה"מ מתקן לעצים דלא מיקרי בעצים קוצר אלא ... האי מקלקל הוא: והקוצר: תנא ההקוצר בענין זה ° מידי דהוה אקורע על הבוצר יוהגודר והמסיק והאורה כולן מלאכה מנת לתפור ומוחק על מנת לכתוב וכדאמר רבי יוחנן לקמן בפ׳ חבית אחת אמר רב פפא האי מאן דשדא פיסא (דף קמה.) אחד כבשים ואחד שלקות לדיקלא ואתר תמרי חייב שתים אחת משום שסחטן לגופן מותר למימיהן חייב תולש ואחת משום מפרק רב אשי אמר אין חטאת ואמאי שרי לגופן ליהוי דרך תלישה בכך ואין דרך פריקה בכך: כמלאכה שאינה לריכה לגופה אלא והמעמר: אמר ירבא האי מאן דכניף מילחא טעמא לפי שאין דרך דישה בכך: ממלחתא חייב משום מעמר אביי אמר יאין ואחת משום מפרק. אין נראה עימור אלא בגידולי קרקע: והדש: תנא הדש והמנפץ יוחמנפט כולן מלאכה אחת לר"י כמו שמפרש רש"י שמפרק האילן ממשאו מן הפירות שעליו אלא כמו שפירש רבינו שמואלי הן: הזורה הבורר והמוחן והמרקד: 'היינו

פיסת רגבים לדקל: ואתר תמרי. השיר התמרים: תולש. תולדה דקולר: מפרק. תולדה דדש שמפרק תבואה משבליה לשון פורק מן החמור דישקארגיי"ר בלע"ז רבינו לוי וגם בתשובת רבינו משולם הגאון מנאתי כן ואף זה מפרק התמרים מן המכבדות: אין דרך סלישה ופריקה בכך. על ידי זריקה אלא או ביד או בכלי ותולש כלאחר יד הוא ופטור: דכניף מלחא ממלחסא. שלבר מלח ממשרפות מים דמתרגמינן חרילי ימא (יהושע יא) שממשיך לתוכו מים מן הים והחמה שורפתן והן נעשין מלח ואותו חריך קרי מילחתא: משום מעמר. שחף הוא למאסף בשבלין הוא: המנפך. פשתן בגבעולין: והמנפע. למר גפן בקשת כדרך האומנין. ולמר גפן גידולי קרקע הוא להכי קרי ניפוט דיליה חולדה דדש שמפרק גרעינין ממנו ולא קרי ליה חולדת מנפץ דלמר: ה"ג היינו זורה היינו בורר היינו מרקד. היינו כמו הי ניהו. כלומר דמפליג להו תנא דמתניתין לחלת והלא כולן מלאכה אחת הן דמפריש אוכל מן הפסולת:

מולב אדם לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה ולר"ת מה לי מולב אדם לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה ולפירוש הקונטרס א"ש דמעיקרא כשהיה בדדין חשיב אוכל וכשחולב לתוך הקדרה (דהשתא) לתוך הקדרה מה לי לתוך הקערה ולפירוש הקונטרס א"ש דמעיקרא כשהיה בדדין חשיב אוכל וכשחולב לתוך הקדרה (דהשתא) נמי הוי אוכל ולא דמי לדש שנשתנה"א ונראה דלפירוש הקונטרס הלכה כרבי יהודה דהאמר בפרק אע"פ (מוצות ם.) © אמר רבי מרינום גונח יונק חלב בשבת מ"ט מפרק כלאחר יד הוא ובמקום לער לא גזרו רבנן ופסיק התם רב יוסף הלכתא כרבי מרינוס ואין נראה לומר דאףיב לרבנן אסור מדרבנן דמיחזי כמפרקיג ואף על גב דלא אסירא אלא מדרבנן לא שרי אלא משום דאיכא תרמי כלאחר

זורה היינו בורר היינו מרקד אביי ורבא

דאמרי תרוייהו כל מילתא דהויא במשכן

יד ובמקום לער: [ועי׳ תוס׳ כתובות ס. ד״ה מפרק ותוס׳ יבמות קיד. ד״ה וקסבר]

עכ"ל הערוך ערך פדן, () וְנ״ל חסר אחת נינהו], מ) [ועי' תוס' לקמן לו: ד"ה ולר"א דמחייב

הגהות הב"ח

קמן כו. ד"ה ולנ"מ דממיה בב"ק ב. ד"ה ולר"א], () [דף עה.], ס) ל"ל מני,

(א) גפ' דקניב סילקא וכר' וא' בשדה חייב משום חורש: (ג) רש"י ד״ה שאם עשאן וכו׳ שנת ממנו כמה חטאות חייב

גליון הש"ם

תום' ד"ה וצריך וכו'. מידי דהוי אקורע ע"ם לתפור. מכואר דס"ל דאף היכא דאינו מקלקל דלריך לאיזה דבר מ"מ פטור ואפילו לר"י דס"ל שאינו פטור וחפינו לר"י דס"י שחינו ע"מ לתפור לא מקרי מלאכה חשובה ור"מ מדברי הכ"מ פ"י הלכה י מהלכות שבת. וק"ל מסוגיא דלקמן דף קה ע"ב גם במ"ש מוספות דאפרי לר"י דמשמע פשיטא דניחא ס"ל החל פשיטא דניחא ליה בעלים להשתמש בהם אלא דעתה אינו עושה כן בשבילו מ"ת מיקרי לריכה לגופה כההיה דלקמן דף קג בחולש עולשין בארעה דלחו דיליה: תום' ד"ה מפרק ובו' לגבי דבר הגדל ממש. עי' ויהי לי שור וחמור:

לעזי רש"י

דישקארגיי"ר [דישיריי"ר]. לפרוק (בהמה ממשאה).

מוסף רש"י

זומר חייב משום נוטע. דמשום הזימור גדלי טפי (מו"ק ום הזימור גוני על החופר גומא. כונה כנין החופר גומא. כונה כנין ב.). יוווים! אובוא: כוני ככן הוא ואם אינו לריך לה אלא ליטול את העפר, אע״פ שהבנין בנוי אינו חייב משום בונה (חגיגה י.).

רבינו חננאל (המשר)

הייחור וטומנו [נ"א: וקוברו] (לעפר) [בעפר] ומוציא ראש הייחור במקום [נ"א: למקום] רחוק. החורש, יייין. החופר כולן מלאכה אחת הן. אסיקנא כל אילו משום חרישה. כל שהוא ליפות הקרקע בשדה חייב משום חורש. וכל שהן בבית להשוות חייב משום בנית להשוות חייב משום בונה, אבל להשוות קרקע השדה חייב משום חורש, ברוכי הלא אם שוה פניה. והמכבד שהוא משוה גומות, והמפעפע גושים. הממלא נקעים שתחת הזיתים, הממלא נקעים שתחת הזיתים, העושה עוגיות לגפנים, המברה בחרשים, המצית אור בחישת הקנים ובאגם תמרים, ואמת . המים המכשרת צדדים לזריעה,

וכל דבר שהוא להנאת הרקע חייב משום חורש. כד הוא מפורש בירושלמי. וכז הא דאמר רבה היתה לו גומא וטממה אף זה משוה פני רכו רבו הוא אתהאוקן קעוריב שמום זוון ש, כך הוא מפוח שבירו שלמי. רכן הגד ואמר ובהיחות לו נומא ומין צריך). פ"י א אדמתו, בבית חייב שמום והשדה משום חורש. וקיי"ל בהני כולהו כרבה. (א"ר אבא החופר גומא ואין צריך). פ"י בנשושית, תל של עפר שהיתה לו ונטלה בבית חייב משום בונה כר: [אמר רי אבא החופר גומא ואין צריך] לחפור חפירה אלא לעפר בעלמא בלבד הוא צריך, נטילת העפר אינה מלאכה, ומשום חפירה אינו חייב, שהרי לא נתכוין לחפירה. ואפילו לר' יהודה דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עלית, ח"מ במתקן אבל האי דחפר מקלקל הוא בין בביתם) בין בשדה. וכי האי מילתא אמרו בהכל חייבין בראיה וחגיגה יו שהו כהרריו התלוייו בשערה. מקרא מעט והלכות מרובות. ת״ר הקוצר. הבוצר. הגודר. האורה. כולו מלאכה אחת הז. **פי**׳ וויניגורי) שהן כחודין הומדיין בשפוח, מקוא מצט והלכחום ובחות חיד הקוצו, הבוצו, הגדו, הזהוה, כדך מאבה החות הן, פי פיסה, צרור של אדמה. מאן דשדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי, קיייל כרב אשי דאמר אין דרך תלישה ולא דרך פריקה בכך. הא דאמר רבה מאן דכניף מילחא ממלחתא חייב משום מעמר, קייל כאביי דאמר אין עימור אלא בגידולי קרקע, ואינו חייב אלא כשמעמר די אמות ברה"ר. חדש (תנא) [הוא] המפרק הפסולת המחוברת באוכל (ומכינהן) [ומכינק] לברירה או כברה [בורייה] או בהרקדה. המנפץ, נופץ עפרורית מן האוכל, וכן המנפט, מולל שבלים. נמצא זורה והבורר והמרקד כולן מעבירין פסולת המעורבת באוכל

מיפרשא בגמרא דהזורק דר׳ אלעזר מחייב בגמרא דכריתות אתולדה במקום אב דידיה תרתי, ולית הלכתא כוותיה. ו<mark>אסיקנא</mark> מדוקיא נוטע, והנוטע והמבריך והמרכיב חייב משום זורע, שמעינן מינה מדמוקים המבריך והמרכיב משום נוטע ואף משום זורע דיש תולדה לתולדה, וכולן נכללין בכלל אב אחד. הנוטע וולד הוא של זורע, כי הנוטע נועץ ייחור של אילן בארץ ומתגדל, [והזורע] כגון המפיל רות לזה, וכולך נכללץ בכלל אב את היהנוסט חלד הוא של דודע, כיהנוסט נועץ ייחוד של אילך באוץ המוצל, קוומר זה נות המשיל הזרע לארץ וצומח. והזומר, המקום שזומר באילן מתגדל המקום ההוא ומוסיף פירות ונמצא כנוטע, לפיכך אמרינן בזומר חייב (שתים) משום נוטע. ואם הוא זומר וצריך לעצים, (ו)מצא כשומר חייב כשום נוטע כמו שאמרנו, ובנטילתו העצים נמצא כקוצר, לפיכך בזומר וצריך לעצים חייב שתים, משום נוטע ומשום קוצר. וכן מאן דקטיל אספסתא, ומאן דקנים סילקא, כולן דרך אחת הן וחייב שתים, בזמן שיש שיעור קצירה ושיעור זריעה. [נ״א: וחייב שתים משום קצירה ומשום זריעה]. פי׳ המבריך, החופר בארץ ומבריך [נ״א: מרכין]

סימן וכו'], כ) [מו"ק ב:], ו) לקמן פא: ע"ש, ו) בילה ח. מכרב כרבי. חורשין: בא"י. קשה היא ואין יכול לכסות בלא חרישה ואשמעינן דהא נמי חרישה היא: כולן מלאכה אחת הן. דוומר נמי זגייה י.. ה) ולעיל יב. לא: לקמן חגיגה י, ח) [נעיל יב. נמ: נקמן קה: קו. קכא: עי' מוס' לקמן לד. ד"ה את המת וחגיגה י.], ע) נ"א והגודד, י) [גי' הרמב"ם ללמוחי אילנא הוא. ונפקא מינה דאי עבד ליה כולן בהדי זורע לא מיחייב עמ"ם לעיל עב: על הגליווז. אלא חדא דהעושה מלאכות הרבה כו'.

גמ' מנינא למה לי. ליתני אבות מלאכות הזורע והחורש כו'

ואנא חזינא אי ארבעין (ינהו: שאם עשאן כו'. ובא להודיעך

שאם נתעלמו כל הלכות שבת ממנו (ג) חייב כמה חטאות עליו:

זורע אב מלאכה ונוטע נמי אב מלאכה הוא דהיינו זורע אלא שוה בזרעים וזה באילגות וכן מבריך ומרכיב אבל זומר חולדה: זומר חייב. משום תולדת נוטע דללמוחי עביד: ונוטע. גופיה וכן מבריך ומרכיב: חייב משום זורע. כלומר אינהו נמי זורע הן זה אב בזרעים חה אב באילנות: משום נוטע לא. אמבריך ואמרכיב קאי: אימא אף משום זורע. דהך זריעה באילנות ואי עביד ליה בהדי זורע מיחייב חדא ותו לא: זומר. להלמיח הגפן: ולריך לעלים. להסקה משום דלריך להם הויא תולדה דקולר דלריך נמי לקצור: דקטל אספסתא. שחת וקולרין אותו ג' פעמים בחדש וחוזר ולומח: דקניב סילקה. חותך תרדין מן המחובר וחוזרין וגדלין: החורץ. עושה חרילין בקרקע: מלאכה אחת הן. אינו חייב אלא אחת דכולהו לרפויי ארעא עבידי: גבשושית. תל קטן: **נכית.** שייך בנין שמתכוין להשוות קרקעיתו: משום חורש. דמרפי ארעא: גומא וטממה. בעפר היינו חורש שהעפר שמילחה בו הוי רפוי וטוב לזריעה והשוה לקרקע להיות נזרע עם השדה: אלא לעפרה. לכסות לואה: פטור עליה. ואין כאן משום בנין בבית דקלקול הוא ולוריעה נמי לא חזיא אבל אם

היה לריך לה חייב משום בונה: לרבי יהודה. בפרק המלניע (לקמן לג:) גבי מוליא את המת במטה: מסקן. כמו מוליה את המת לקוברו אינו לריך לגופה דהולאה ולא למת אלא לפנות ביתו. והולאה הלריכה לגופה כגון שהוא לריך לחפץ זה במקום אחר: מקלקל הוא. את ביתו: גודר. בתמרים: ומוסק. בזיתים: אורה. בתחנים: דשדה פיסה לדיקלה. זרק

פטור עליה. כדמפרש טעמא בטח הציוה, דכיון דאין לריך בפ"ק דחגיגה, דכיון דאין לריך אלא לעפרה ולא לגומא אינו בונה ולא חורש אלא מקלקל, וכל המקלקלים פטורים (ביצה וכל המקלקלים פטורים (ביצה ח.). משום מפרק. הנותק דבר ממקום שגדל בו ולא מן המחובר מנתף שבדרכו יצו מן התנובה אלא מן התלוש, ותולדה דדש הוא שמפרק תבואה מקשיה

ל) עי' תוס' פסחים מ"ז ע"ב ד"ה כחישה.